

Teza: przedawnienie karalności.

W przypadku stwierdzenia na etapie postępowania odwoławczego przedawnienia karalności, która nastąpiło podczas postępowania między instancyjnego, Wyższy Sąd Dyscyplinarny zobligowany jest do uchylecia wyroku pierwszej instancji i umorzenia postępowania z uwagi na treść art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. z zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych.

Sygn. akt WO-55/21

ORZECZENIE
z dnia 6 lipca 2021 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie:

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: SWSD Tomasz Jankowski,

SWSD Sławomir Ciupa - sprawozdawca

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Anny Kończyk po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 r.

sprawy radcy prawnego M. N. obwinionej z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. art. 28 ust. 1-3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu ustalonym Uchwałą nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego) w zw. z art. 12 K.k. w zw. z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych,

na skutek odwołania wniesionego przez obwinioną od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w P. z dnia 1 września 2020 r. wydanego w sprawie sygn. akt: OSD 41/20:

1.

uchyla pkt I zaskarżonego orzeczenia i w tym zakresie umarza postępowanie

2.

zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że pkt II otrzymuje następujące brzmienie: „II. Kosztami postępowania dyscyplinarnego przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. w wysokości 2.500 zł (słownie: dwa tysiące pięćset złotych) obciąża Okręgową Izbę Radców Prawnych w P..”

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z 1 września 2002 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. (dalej „Sąd dyscyplinarny I instancji”)rozpoznał zarzuty przeciwko radcy prawnemu M. N., obwinianej o to, że:

W okresie od października 2013 r. do lutego 2016 r. świadczyła pomoc prawną jednocześnie na rzecz (...) Sp. z o.o. z likwidacji B. R. oraz samej spółki (...) Sp. z o.o. z likwidacji, w tym reprezentowała je w sporach przeciwko osobom trzecim, jak i w sporach pomiędzy wyżej wymienionymi, przez co dopuściła się świadczenia pomocy prawnej na rzecz klientów, których interesy są sprzeczne w tej samej sprawie, jak również świadczenia pomocy prawnej na rzecz klienta, którego przeciwnik jest jego klientem, a także klienta, którego interesy są sprzeczne z interesami osób, na rzecz których radca prawny wykonywał czynności zawodowe w tej samej sprawie

tj. o przewinienie dyscyplinarne określone w art. 64 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r., poprzez naruszenie norm wskazanych w art. 28 ust. 1- 3 Kodeksu Etyki Radcy prawnego.

Po rozpoznaniu zarzutów na rozprawach w dniach 16 czerwca, 21 lipca, 24 sierpnia i 1 września 2020 r. zapadło orzeczenie w którym Sąd dyscyplinarny I instancji:

I.

Uznał obwinioną za winną popełnienia zarzucanego jej przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w okresie od 28 marca 2014 r. do lutego 2016 r., świadczyła jednocześnie pomoc prawną na rzecz (...) Sp. z o.o. z likwidacji B. R. oraz samej spółki (...) Sp. z o.o. z likwidacji, w tym reprezentowała je w sporach przeciwko osobom trzecim, jak i w sporach pomiędzy (...) Sp. z o.o. z likwidacji, przez co dopuściła się świadczenia pomocy prawnej na rzecz klientów, których interesy są sprzeczne w tej samej sprawie, jak również świadczenia pomocy prawnej na rzecz klienta, którego przeciwnik jest jego klientem, a także klienta, którego interesy są sprzeczne z interesami osób, na rzecz których radca prawny wykonywał czynności zawodowe w tej samej sprawie.

tj. o przewinienie dyscyplinarne określone w art. 64 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r., poprzez naruszenie norm wskazanych w art. 28 ust. 1- 3 Kodeksu Etyki Radcy prawnego w zw. z art. 12 kk w zw. z art. art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz.U. z 202 r., poz. 75)

i na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz.U. z 202 r., poz. 75)

wymierzył jej karę upomnienia.

II.

Na podstawie art. 70⁵ ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz.U. z 202 r., poz. 75) obciążył obwinioną kosztami postępowania dyscyplinarnego i zasądził od niej na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. kwotę 3.000,00 zł (słownie: trzy tysiące złotych 00/100)

Sąd dyscyplinarny I instancji rozpoznając sprawę uznał, że obwiniona jest winna popełnienia zarzucanego jej czynu, którego dopuściła się w warunkach czynu ciągłego, z tą modyfikacją, że początkiem działania było udzielenie obwinionej przez (...) Sp. z o.o. z likwidacji pełnomocnictwa w dniu 28 marca 2018 r. ponownego rozpoznania oraz obciążenie kosztami postępowania odwoławczego - Krajową Izbę Radców Prawnych.

Od powyższego orzeczenia odwołanie złożyli E. i M. M. i wnieśli o zaostrenie wymierzonej M. N. kary.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Ze względu na obowiązek uwzględniania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie (dalej „Wyższy Sąd Dyscyplinarny”) z urzędu bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 k.p.k. bez względu na granice zaskarżenia i podniesione zarzuty oraz na zakreślone w orzeczeniu przez Sąd dyscyplinarny I instancji ramy czasowe popełnienia przez obwinioną przewinienia dyscyplinarnego rozważyć należy przedawnienie się karalności (art. 439 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.).

Zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych (dalej „Urp”) w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 - trzy lata. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego następuje w momencie wydania przez rzecznika dyscyplinarnego postanowienia o wszczęciu dochodzenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt VI KS 1/18, Legalis nr 1766129; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2016 r., sygn. akt SDI 58/15, Legalis nr 1508192). W przypadku przedawnienia karalności w trakcie postępowania dyscyplinarnego należy umorzyć takie postępowanie

dyscyplinarne, stosując odpowiednio art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k." (T. Niedziński, (w:) T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, Legalis 2018).

Z realiów czasowych sprawy wynika, że przypisane obwinionej przewinienie zostało popełnione w okresie od 28 marca 2014 r. do lutego 2016 r. Postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte w dniu 15 marca 2017 r. Wniosek o ukaranie obwinionej został skierowany przez do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. 4 maja 2020 r. Orzeczenie w pierwszej instancji zostało wydane przez ww. Sąd w dniu 1 września 2020 r. W związku z odwołaniem obwinionej od tego orzeczenia nie ma ono charakteru prawomocnego. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych („Wyższy Sąd Dyscyplinarny”) orzekł w tej sprawie w dniu 6 lipca 2021 r. Poza dyskusją jest to, że od popełnienia zarzuczonego obwinionej czynu do daty orzekania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny upłynęło ponad pięć lat.

Wobec powyższego przedawnienie przewinienia w sprawie niniejszej nastąpiło w lutym 2021 r. z uwagi na upływ 5 letniego terminu od dnia popełnienia przewinienia tj. lutego 2016 r. W przypadku stwierdzenia na etapie postępowania odwoławczego przedawnienia karalności, która nastąpiło podczas postępowania międzyinstancyjnego Wyższy Sąd Dyscyplinarny zobligowany jest do uchylecia wyroku pierwszej instancji i umorzenia postępowania z uwagi na treść art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. z zw. z art. 74¹ Urp.

Należy także ponieść, że w całym postępowaniu dyscyplinarnym w sprawie niniejszej nie dochowano gwarancji procesowych odnoszących się do udziału w nim pokrzywdzonego jako

strony. Pokrzywdzonym w sprawie niniejszej postępowaniem obwinionej naruszającym zasady etyki z art. 28 ust. 1-3 KERP (zasadę unikania konfliktu interesów) był jej klient (...) Sp. z o.o. z likwidacji. Tymczasem w tym postępowaniu rozpoznano sprawę pod nieobecność pokrzywdzonego, który nie został zawiadomiony ani o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, ani o skierowaniu wniosku o ukaranie obwinionej do sądu dyscyplinarnego, ani o dokonywanych czynnościach procesowych przed organami postępowania i ich terminach. Brak takiego zawiadomienia stanowi naruszenie przepisów postępowania (art. 117 § 1 i 2 k.p.k.) i mogło to mieć wpływ na wynik postępowania, gdyż pokrzywdzony został pozbawiony możliwości skorzystania ze swych praw, w szczególności popierania ścigania, zgłaszania wniosków dowodowych. Powoduje to, że konieczne byłoby przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (art. 437 § 2 k.p.k.). Jednakże w sytuacji przedawnienia karalności przewinienia przypisanego obwinionej nie jest już to możliwe, więc postępowanie należało umorzyć.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny po stwierdzeniu zmaterializowania się - w trakcie postępowania drugoinstancyjnego - ujemnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 KPK, nie mógł wydać odmiennego rodzaju orzeczenia, o jakie wносиła obwiniona, tzn. o zmianie orzeczenia i uniewinnieniu obwinionej ew. o uchyleniu orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji - z uwagi na przedawnienie karalności, nawet gdyby uznał racje obwinionej.

Zarzut obwinionej, co do obciążenia obwinionej kosztami postępowania w kwocie 3000 zł należy uznać za zasadny, choć z innych powodów niż wskazane w odwołaniu. Wobec uchylecia zaskarżonego orzeczenia z urzędu i umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności przypisanego obwinionej czynu należało po myśli art. 70⁶ ust. 2 Urp obciążyć kosztami postępowania w I instancji Okręgową Izbę Radców Prawnych w P.. „We wszystkich innych niż ukaranie obwinionego wypadkach zakończenia postępowania dyscyplinarnego następuje podział kosztów tego postępowania pomiędzy instytucje samorządu radcowskiego. W konsekwencji w wypadku umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności czynu orzeczenie o kosztach zamieszczone w wyroku sądu odwoławczego powinno obejmować nie tylko koszty postępowania odwoławczego, ale wszystkie koszty procesu, niezależnie od rozstrzygnięcia o kosztach zawartego w wyroku sądu I instancji" (wyrok Sąd Najwyższego z 29 czerwca 2016 r. SDI 25/16). W związku z tym rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. zostało zmienione.